

Kmetijski list

Glasilo „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.

Izhaja vsak četrtek.

Naročnina:

celoletno K 25.—
polletno » 13.—
Posamezna številka » 1.—

Kmet, pomagaj si sam,
in svoje stališče v državi
uravnaj si sam!

Inserati:

1 mm inseratnega stolpca stane za:
male oglase K 1.—
uradne razglase » 1.50
reklame » 2.—

Uredništvo in upravnništvo lista je v Ljubljani na Miklošičevi cesti št. 16.

Ljudskošolsko učiteljstvo in naša stranka.

Večkrat smo že naglašali, da vsi stanovi in sloji, ki žive na deželi, spadajo v našo kmetijsko stranko. K razumništvu na deželi štejemo v prvi vrsti duhovščino in učiteljstvo. Pri kateri stranki je duhovščina, je itak znano. Pri učiteljstvu pa vidimo, da se drži večinoma meščanske JDS. Naši stranki očitajo, da ima v svojem programu določbo, naj se učiteljstvo kot vzgojitelj ljudstva ne izpostavlja preveč v politiki. To je res bila želja snovateljev naše stranke glede duhovna in učitelja. Ako bi se oba stanova ravnala po tej želji, zavladal bi takoj popolni sporazum na deželi.

Toda kaj se je zgodilo?

Duhovna gospoda je s prezirom zavrgla naš program ter se zavzela za ukaz od zgoraj, mereč na odločen boj proti „Samostojni kmetijski stranki“. S tem so izsilili spremenjeno naše stališče. Ako ne velja za duhovna nevtralnost in dostojnost v politiki, zakaj bi kratili učiteljstvu aktivni nastop? Učiteljstvo je po poklicu in delovanju dosti bližje kmetijskemu poklicu kot duhovnik. Učiteljstvo vzgaja duševno in telesno naš naraščaj, ukvarja se večinoma tudi dejansko s kmetovanjem, bodisi na šolskem vrtu ali tudi v drugih panogah. S kmetiskim prebivalstvom veže pravega učitelja sto vezi, tako da ga lahko imenujemo visoko izobraženega, olikanega kmetovalca.

Čisto naravni zakon govori za to, da bodi učitelj zvest pomočnik kmetiskemu prebivalstvu tudi v bojih za njegove politične pravice. Demokratska stranka, ki se je večinoma učiteljstvo drži, je med kmeti tako nenaravna prikazen, kakor če se pomeša mestna gospa s klobukom na glavi in s pahljačo v roki med kmetice. Ta stranka nima tal na kmetih in jih tudi v bodočnosti imeti ne more, kakor tudi klerikalna SLS, ne. Zadnja se bo pač še nekaj časa vzdrževala z zlorabo cerkve in vere.

S kmetom čuteče učiteljstvo more neizmerno koristiti za doseg naših gospodarskih, posebno pa še kulturnih ciljev. Pravo učiteljstvo obdrži ves vpliv na mladino tudi še potem, ko izstopi iz šole. In tu je glavno polje ne samo za duševno povzdigo kmetiskega stanu, temuč celokupnega našega naroda.

Samostojni kmetje znajo prav ceniti vpliv, veljavo in splošne kulturne zasluge našega učiteljstva. Celokupno učiteljstvo pa tudi mora spoznati, kje ima pričakovati ugled, spoštovanje in zaščito.

Nasprotna stranka ima svoje voditelje že v duhovščini, ki se je kmetom sama vsilila. Na to svoje jerobstvo je bila duhovščina od nekdaj ljubosumna. Naj je bil učitelj še tako vzoren, delaven, strpljiv in pobožen, do veljave med kmeti ga duhovniki niso nikjer pustili. Nasprotno, politikujoči duhovniki so povsod tajno ali javno izpodkopavali učiteljstvu ugled med kmet-

skim prebivalstvom ter nastopali povsod tako, da je ljudstvo videlo, kakor da je učitelj globoko pod duhovnikom, kakor je bil svoje dni njegov mežnar in snažilec čevljev.

Sedaj se nudi učiteljstvu prilika, da si popravi prizadete krivice, da pridobi splošni ugled in veljavo kot duševni sobojevnik kmetiskega prebivalstva. Za seboj bo imelo učiteljstvo najboljšo in najpametnejšo kmetiske sloje, ker vsi taki so že združeni v naši stranki.

Ne vabimo učiteljstva k naši stranki iz samogoltnih ozirov, mi se lahko organiziramo in vodimo tudi sami, kakor smo se dosedaj. K temu pozivu smo se kmetje odločili, ker spoštujemo naše duševne pionirje, ker pričakujemo od skupnega vzajemnega dela blagor za oba stanova in duševni napredek vsega našega naroda.

Roka umiva roko. Z nami delujoče učiteljstvo bo našlo pri samostojnih kmetih resnične spoštovatelje in, če treba, tudi neustrašene zagovornike in zaščitnike.

Kakšno nalogo naj prevzame učiteljstvo v naši stranki?

Učiteljstvo najbolj pozna moč izobrazbe. Čim prej bo kmetisko ljudstvo izobraženo, da bo razsojalo s svojo glavo, tem prej izgube med njim moč nepoklicane stranke. Učiteljstvo bodi v tem oziru pred vsem krepka duševna opora mladini, odrasli šoli. Povsod se naj obnovi ali nanovo ustanove bralna, izobraževalna, pevska i. dr. društva. Prirejajo naj se poučni sestanki, predavanja gospodarske in politične vsebine. Mladini in odraslim naj se preskrbijo ali nasvetujejo dobri časopisi in knjige.

Naše krajevne odbore in posamezne somišljenike pa pozivljemo, naj stopijo v prijateljske stike z učiteljstvom, naj jim pri vsaki priliki kažejo, da znajo ceniti njihovo naporno delovanje v šoli in zunaj šole, naj jih pri obojem krepko podpirajo in povzdigajo ugled in spoštovanje. Kjer se učiteljstvo žrtvuje izvan šole pri društvih, naj se vpeljejo mesečni prispevki, da dobi učiteljstvo za svoj trud tudi dejansko priznanje.

Ponekod že dosedaj deluje učiteljstvo z vso vneto pri naši organizaciji. Takim učiteljem gre posebno čast, ker so se nam neustrašeno pridružili iz lastnih nagibov, preder so mogli vedeti za uspehe. Seve so za svoje plemenito delo izpostavljeni šikanam strahovlade. Toda take bojazni za bodočnost ni. Naša stranka je že danes tako močna, da prepreči vsako nasilje.

Slovensko učiteljstvo! Pristopi brez obotavljanja in brez bojazni v naše vrste kot naš svetovalec in duševni sobojevnik! Vsa stranka ti bo stala na strani kot zaščitnica celokupnega stanu in vsakega posameznika. Vsak slučaj nasilja in krivice zaradi političnega mišljenja in delovanja pa naj naznani učiteljstvo vodstvu naše stranke.

Somišljeniki, skrbite, da bo za ta naš poziv zvedelo vse slovensko učiteljstvo!

Ali ste že poravnali naročnino?

Boljševiška nevarnost.

Pri zadnjih občinskih volitvah na Hrvaškem je v mnogih večjih industrijskih krajih zmagala stranka Komunistov.

Ta delna zmaga komunistov razteza svoje kremplje tudi na našo slovensko zemljo, kjer je zadnji čas prišlo do razkola v socialnodemokratski stranki, vsled katerega je radikalna struja delavstva izstopila iz te stranke in si ustanovila svojo lastno komunistično stranko. (Op. uredništva: Dares so že zopet skupaj vsi socialisti in komunisti. So se sprijaznili!)

Komaj pa, da se je ta stranka rodila, že se govori v javnosti in piše po časopisih, da kupujejo tiskarne, da imajo avtomobile in da premorejo več milijonov v agitacijske svrhe.

Vsak pameten človek vidi takoj, odkod prihaja ta denar. Iz Rusije, iz Nemčije in iz dežel nam sovražnih sosedov. S tem hočejo pri nas zagnati razredni boj in vpeljati nadvlado proletariata, t. j. delavstva nad vsemi drugimi stano, katere bi potem z nasiljem krotili in jim odvzeli zasebno last, ki bi si jo med seboj razdelili. To, kar se je zgodilo na Ruskem, se ne sme pripetiti pri nas. Mi Slovenci smo kmetijski narod: delavski stan v mestih, tovarnah in rudnikih, železničarji in drugi zavzemajo med nami komaj pet odstotkov prebivalstva. In teh pet odstotkov prebivalstva naj bi vladalo nas — 80 odstotkov kmetov? Nikdar ne!

Tek milijonov se bodo posluževali komunistični priganjači pri lovu na pristaše, a mi upamo, da ne bo med nami poštenimi kmeti nobenega takega izdajalca, ki bi se pregrešil proti svojemu stanu s tem, da bi sprejel te Judeževе groše. Pekla bi pa včet vse življenje!

Kmetje! Ne pustite se begati! Obetali vam bodo nebesa na zemlji samo zato, da pridobe večino glasov. Če bi prišli do vlade, bi vas pa potisnili v stran in potem scle bi vi izvedeli nove paragrafe in postavbe.

Vaše hiše, vaša zemlja in vse drugo se vam zapleni ter razlasti. Kajzar ne bo lastnik svoje kočice, ampak le državni hlapec — brez denarja, brez premoženja. Premoženje in denar bodo milostno oskrbovali in varovali sosveti delavcev.

In sedaj pogledjmo bliže, kdo da je v tej stranki! Delavcev skoro prav nobenih, saj z žulji na rokah ne. Nekateri advokati, inženjerji, tajniki in uradniki, to so pravi komunisti. Delavstvo jim je le orodje za doseg njih ciljev. Na Ruskem in na Hrvaškem so vsi židje-milijonarji komunisti. Tem se na Ruskem ne razlasti ničesar, ker so vse svoje premoženje pravočasno spravili na varno, ker so pa še v vladi, jim itak nihče nič ne more. In ti židje in njih mednarodni prodanci hočejo tudi nas vladati in upropasti.

Kmetje in prijatelji kmetijskega stanu, zaklinjam vas, bodite na straži in ne dopustite, da bi med našimi kmeti pridobil komunizem tal! Naša SKS, ima v svojem programu ureditev so-

cialnega in kulturnega stanja delavstva na kmetih in v mestih, in če bo delavstvo splošno kazalo tako veselje in vztrajnost do dela, kakor jih kaže kmet, potem bo takoj vse bolje.

Tudi v vrstah dosedanjih liberalcev, posebno v vrstah takozvanih kmetijskih prijateljev, se opazuje čudno gibanje, mereče na komunistično stran. Taki ljudje niso in ne bodo nikdar kmetijstvu koristili, ker jim je isto deveta briga. Njim gre le za politična korita. Mi kmetje vemo, da leze svinja, če nima v onem koritu dosti, do drugega, kar bo veljalo tudi tukaj.

Pozivljem vse stanovske organizacije, da povedo ljudem, za kaj pravzaprav gre.

Mi kmetje spadamo skupaj v eno stanovsko-politično organizacijo, t. j. v „Samostojno kmetijsko stranko“, h kateri pritegnimo vse naše kmetijske obrtnike in delavce!

Agrarec.

Narodne noše.

Nabavljate si nove nedeljske obleke. Silno so drage, blago pa slabo in zlasti za poletje preteško. Obleke vam delajo največkrat manj izvežbani krojači, manj izurjene šivilje. Navsezadnje imate obleko, zapadnjaško-kulturno narejeno, ki vas pa pači. V njej ne izgledate niti kot kmetje, niti kot pariška, londonska ali kaka druga gospoda.

Zato proč z oblekami, ki vas pačijo!

Posebno fantje in dekleta, nabavite si narodne noše! Te so lepe, slikovite in vas ne pačijo. V njih spoštujete nekdanji okus, pripravnost, miškavnost in skoraj že pozabljeno domačo umetnost.

Narodna noša vas ne stane toliko kot po pariški modi slabo skrupucane cunje!

Kako lepo bi bilo videti ob nedeljah, ko bi šli v gručin naš mladi svet v cerkev oblečeni v narodne noše! Kaka slikovitost, pestrost, ljubkost, lepota in tudi prijetna nošnja!

Strankine vesti.

Poziv.

Povsod tam, kjer so klerikalci ali pristaši drugih strank nasilno nastopali proti našim zborovanjem z namenom, da bi jih preprečili, dalje, kjer so v zadnjem trenutku odrekli šolske prostore za zborovanje, nato pa v kratkem sklicali v šolo shod „Kmetijske zveze“, naj sestavimo naši somišljeniki poročila, v katerih naj opišejo natančno sploh vse znane zlobne nastope proti SKS., posebno pa še vsa nasilja, ter naj podpro svoje podatke zadostno z navedbami prič. Poročila se naj pošljejo takoj našemu tajništvu! To naj velja za vse slučaje, ki so se pripetili od ustanovitve naše stranke. Te podatke bomo rabili za razne primere, ker hočejo klerikalci na vsak način naslikati naše pristaše za bandite. Pri njihovem početju jih seveda podpira tudi sedanja pristranska deželna vlada.

Dopisi.

(Polhov gradec.) Klerikalni blagoslov se razliva potom družtev prav obilno med nas. Kar vse nas hočejo potakniti v razna društva. Za čebelarškim društvom je prišlo izobraževalno društvo, ki kaže višek svoje moči v prireditvah iger in igrice, ki dosežajo večkrat ravno nasprotni namen, kakor si ga društvo nadeva. Fantje in dekleta ter otroci se shajajo k vajah v Marijin dom, odkoder odhajajo pozno v noč, pri čemer imajo najlepšo priliko za nočevanje. Da bi delali tako drugi, to bi bilo vika in krika v klerikalnem taboru! „Glejte jih pohujšljivce, propafice!“ bi kričali. Pametni ljudje pri tem početju zmajujejo z glavami in pravijo: „Ogenj in voda ne gresta skupaj!“ Zadruga je ustanovljena in se nam prav lepo priporoča s svojim vodstvom, v katerem so se zbrale vse ujele iz vojne dobe, tako da lahko vemo, kaj žele sebi in kaj nam. Pri požarni brambli, kjer je večina naših, se tudi prav pridno suče kaplan, ki je duša vsemu novemu pokretu, in ki bo že stvar tako zasukal, da bo bramba ob priliki volitev spustila vodeni curek na „Samostojne“, ki jim ohladi prevročo kri ter jih privede v edinozveličalno naročje SLS. Sploh pa opažamo, da se naš novi gospod prav rad suče v krogu, kateri je nam še od časa

vojne v prav slabem spominu, in zato mu prijateljsko svetujemo, naj prej ko mogoče pospravi svoja šila in kopita skupaj in jih odnese iz Polhovega gradca.

(Iz Horjula.) Večkrat se pri kmetiskem ljudstvu opaža premajhno zanimanje za politično življenje. Eden kot drugi pravi: „Meni ni dala ne ta ne ona stranka ničesar!“ Res je, da dosedanje stranke niso storile Bog ve kaj v prid nas kmetov, kar bi morale po vsej svoji posvetni in sveti dolžnosti storiti. A vendar bi morala biti politika vsakemu kmetu bolj znana. Če ne boš vedel, kaj se godi pri tvojem posestvu, ne boš nikdar natančno vedel koncem leta, pri čem da si. Zato si ne pusti delati zahrbtnosti ne v domačem, ne v državnem življenju. Neodločen kmet nima več svoje proste volje ali pa mu jo drugi potom časopisa vodijo. Spoznal bo pa prej ali slej vsak, da gre z zavezanimi očmi naprej kot otroci pri igri. Tako igro igramo mi kmetje v svojo največjo škodo. Da je to res, naj pokaže sledeče: Vsak kmet ima svoje stanovske dolžnosti. Dolžnost kmetova pa ni omejena samo na okvir vsakdanjega dela, pač pa tudi na to, da zasleduje politično življenje. Vprašanje, kako naj zasleduje kmet politiko, je kaj preprosto. Kmetje, če boste čitali samo en politični list, kakor Domoljuba, ali temu enake liste, ne boste nikdar prišli do tega, da bi se vam začelo svitati obzorje političnega življenja. Kako neumno je učenje, da mora lažem verjeti in da imaš še greh, če ne verjameš. Res lep katekizem nove dobe! V našo popolno žalost pa mora biti dejstvo, da tudi pri SLS. niso sami sveti možje. Poznamo tudi moža, ki je pod okriljem SLS., a vseeno ni nič drugega kot navijalec cen in oderuh. Če tak človek, ki za poldrugi liter petroleja zahteva prav tako množino pristne slivovke, ni oderuh, potem tudi psu ne smemo reči več pes, pač pa prijatelj. Navedel bi še kako dolgo povest o kupčijah tega moža. Potem se pa drzne tak človek hoditi po shodih SLS. in se predstavljati, da je za blagor ljudstva in da hoče za ljudstvo delovati v državnem zboru (seveda, da bi si še tam napolnil žepe).

(Iz Radeč pri Zidanem mostu) nam poročajo, da se je drznil „Domoljub“ v svoji 10. številki nekaj kvasiti o „pristnem špasu“, ki se je dogodil pri nas. Dasi se na dopise, katere prinaša „Domoljub“, sploh nihče ne ozira, hočemo vendar nanj odgovoriti, da izve pošteno ljudstvo o gospodarstvu naše občine. Ker kmetovalci-davkoplačevalci sploh nič ne vedo o denarnem stanju občinske blagajne, ker se naši mogotci ne upajo pokazati in priti z računi na dan, zato podajamo naslednje vrstice, na katere naj nam izvolijo odgovoriti „Sustersičijanci“, ki so pomagali voditi svetovno vojno z vsemi mogočimi sredstvi, kakor z rekvizicijami živih pri ubogih kmetih in s pobiranjem zadnjega zrna živeža. Ker so vsakemu prigovarjali, da podpiše vojno posojilo, je gotovo tudi občinska blagajna trpela v tem oziru, seveda koliko, tega danes še ne ve noben davkoplačevalec, niti ne vedo nekateri odborniki. Gotovo nima Jugoslavija takega tajnika kot ga imamo mi. Oče, ki se je trudil noč in dan, priden in pošten občan, je pustil svojega brihtnega sinčka študirati. Podpiral ga je toliko, da je napravil maturo in prvi državni izpit. S svojimi šolami ni prišel dlje kot do stolca občinskega tajnika, ki s svojo majhno plačo popiva okoli. Gospodje „Sustersičijanci“, vi, ki ste podali po razsulu Avstrije zaupnico dr. Sustersiču, ki je nas kmete sesal in izmozgal in je ponesel sedaj svoje milijone v tujo državo, vi nam predbacivate, da hočemo ukazovati v občini. Dosti ste se debelili in nas izsesavali, a zaslužno plačilo mora priti. Zakaj se tako bojite dati vajeti iz rok? Vemo, da gre tu za osebne koristi. Vaši trebuščki bi kmalu izplahnilo kakor hitro bi prišli od korita. Ker vas mi kmetje preveč dobro poznamo in ker veste, da vam ne verjamemo več, da z nami ne boste pridobili več svojih stolcev, se potegujete, da bi dobili k naši občini kmete svibenjske župnije, ki vas in vašega gospodarstva ne poznajo, da bi vam pomagali priti do zaželjenih stolcev. Kmetje Svibenjčani, ali poznate te ljudi, ki vas hočejo gospodarsko uničiti? Pomnite, naša želja je, da se ne pustimo komandirati od ljudi, ki ne plačujejo nobenega davka in žive samo od kmetijskih žuljev. Ako hočete, gospodje, še kaj zvedeti, smo vam na razpolago, da vam povemo kaj več o vašem gospodarstvu in o nekaterih občinskih

možeh, ki so bili med vojno in so še sedaj šiba božja za kmeta.

(Iz Leskovca.) Dne 7. marca 1919. je bil v Leskovcu pri Krškem prvi shod „Samostojne kmetijske stranke“. Kot govorniki so nastopili tovariši Fr. Zupančič iz Rakovnika, župan Majcen iz Št. Janža in Lavoslav Bučar iz Kostanjevice. Domača gospoda sta čutila potrebo, da se shoda udeležita pač s tem namenom, da shod razbijeta, ako bi njima bila sreča mila. Posebno župnijski administrator, g. kaplan Andrej Kopitar, se je odlikoval s svojim neotesanim nastopom, ker je pričel, komaj da je vstopil v šolsko sobo, kjer se je vršil shod, kričati, da se govorniki lažejo, da so hinavci itd. Tovariša Fr. Zupančiča, starega častivrednega moža, je z neslanimi dovtipi zasmehoval in ga po barabsko tikal. Ko je vročekrvnega gospoda eden izmed poslušalcev opozoril, da se vendar ne spodobi, starega moža tako žaliti, vzrastel je imenovani gospod ter ozmerjal branitelja z besedami: „V strganih hlačah si sem prišel, vse kar imaš, si prigljal!“ Kar je gospod iskal, to je tudi dobil — namreč zaslužen odgovor pri sodišču. Razžaljeni posestnik S. K. je gospoda tožil zaradi razžaljenja časti in gospod je bil obsojen končno veljavno pri drugi inštanci v Novem mestu na 700 K globe ali za slučaj neizterljivosti v 14dneven zapor. Gospod administrator si je nakopal razun te tožbe še nove tožbe. Ko je bil že pri prvi inštanci v Krškem obsojen, dovolil si je javno z lece v cerkvi v Leskovcu govoriti, da so tri priče v njegovem procesu po krivem izpovedale. Posledica je bila, da so se prizadeti podali k prodekanu v Krško in stvar naznanili s prošnjo, naj se o gospodovem nastopu v cerkvi obvesti škofijski ordinarijat in naj se mu prepove v cerkvi vernike žaliti. Ta prižoba je imela baje ta uspeh, da je gospod dobil od škofijskega ordinariata ukor z naročilom, da v cerkvi žaljivo izgovorjene besede prekličie. Ker gospod svojih besed ni preklical, je zopet tožen od razžaljenih oseb po § 491. k. z. Da pojasnimo še bližje značaj gospoda administratorja, pripomnimo, da je ta gospod predlagal v tožbi, naj se zasliši kot priča tudi g. okrajni glavar vladni svetnik Svetec, kateri je bil kot uradna oseba pri shodu „Samostojne kmetijske stranke“ navzoč. Izpoved g. vladnega svetnika je bila popolnoma objektivna, a se ni dopadla g. Kopitarju, ki je v svoji jezi takoj po njegovem zaslišanju odposlal vladnemu svetniku dopis, v katerem ga je na ostuden način dolžil krivega pričevanja, čez nekaj ur pa, ko se je gospodu jeza ohladila, je poslal g. vladnemu svetniku drug dopis, v katerem ga je prosil odpuščanja in preklical žaljive besede. Odpuščanje je tudi dosegel. Z raznimi medklici, ki si jih je g. Kopitar baje dovolil na zgoraj omenjenem shodu, je tudi mislil žaliti našega vladarja kralja Petra I., in kakor se čuje, se vrši glede tega proti gospodu po državnem pravdnistvu preiskava zaradi hudodelstva. — Gospodje sejeje med ljudstvo prepri — kaj bodo želi, prinese nam prihodnost.

(Sv. Anton v Slovenskih goricah.) Ne samo v Afriki, ampak tudi pri Sv. Antonu živi posebne vrste kača, katera ne napada ljudi z zobmi, ampak z jezikom potom „Slovenskega gospodarja“, v katerem bruha svojo strupeno jezo ter hoče brez vsakega povoda in vzroka blatiti poštene družine, čeprav ima vedno polna usta ljubezni do bližnjega. Gospod kaplan, kadar boste resnico poročali, takrat vam bomo verjeli, a vi lažete, lažete bolj kot največja klepetulja. Obžalujemo vas, da si upate s svojim hudobnolažnjivim jezikom, s katerim hočete doseči ne samo spor med sosedi, ampak tudi v posameznih družinah, stopiti vsak dan pred Najsvetejšo ter hudobno hliniti poštenost in svetost. Pustite poštene ljudi, kateri so vam bili v stiski dobri, katerim tudi ne morete ničesar očitati, ako jih sedaj ne mate, pri miru, kakor puščajo oni vas! Dosti dela imate; ako hočete, posvetite ga rajši narodnemu prepovedu in vzbujanju zavednosti ter moralni vzgoji ljudstva, sicer bo znova potrebna železna metla. Lotite se tega dela sami, ker ga drugim ovirate. Časi so resni; vsako drugo delo je važnejše kot pa setev prepira in sovraštva. Ako ste si pa to vzeli za cilj in ste svoje vzvišene ideale za vero in narod pokopali, pa smo se motili tisti, kateri smo vas poznali svoj čas v drugi luči. Uredništvu „Slovenskega gospodarja“ pa priporočamo, naj ne priobčuje vsake čenče, če

Nauki kmetijske in kmetske izobrazbe.

Uredniška priloga „Kmetijskemu listu“ št. 19 z dne 6. maja 1920.

Kaj hočemo?

Vsled mnogoštevilnih želja, ki dohajajo vodstvu SKS, se je odločilo strankino načelstvo v „Kmetijskem listu“ pričeti redno objavljati spise kmetijske in gospodarske poučne vsebine. Ti spisi naj pa niso omejeni samo na golo kmetijstvo, ampak naj se tičejo vsega, kar je kmetovalcu dobro, odnosno neobhodno potrebno vedeti za razumno delo in gospodarstvo v njegovem obratu in naj se tičejo tudi njegovega delovanja kot samostojnega državljana, čigar vsakega posameznega je dolžnost tako delati in živeti, da ni samo njemu, ampak celokupnosti v prid. Država uspeva, če vsi njeni državljanji uspevajo! Strankino načelstvo poskusi to svojo namero zaenkrat izvršiti s posebno mesečno prilogo na dveh straneh h „Kmetijskemu listu“, ki nosi naslov „Nauki kmetijske in kmetske izobrazbe“. Če bo ta strokovna in stanovska priloga ugajala, oziroma če najdemo dovolj gnotne podpore in zlasti zadostnega sodelovanja naših kmetijskih strokovnjakov in drugih naših razumnikov, potem bomo vztrajali pri izdajanju teh „Naukov“, odnosno jih bomo drage volje izpopolnjevali in, če treba, bomo prilogo razširili ali jo pogosteje izdajali.

Načelnštvo SKS. in uredništvo „Kmetijskega lista“.

O važnosti mlečne hrane za teleta in o njenem učinkovanju.

Želodec prežvekovalcev, kakor n. pr. goveda, je sestavljen; obstoji namreč iz treh predželodcev, ki tvorijo pravzaprav le nekaj razširjen požiralnik za shrambo užite krme. Šele četrti del želodca prežvekovalcev, t. j. sirišnik, je pravi prebavljali želodec.

Vamp in kapica skupaj sta ob rojstvu teleta za polovico tako velika kakor sirišnik; pri šestih tednih obsegata dve tretjini sirišnika, z dvanajstim tedni sta še enkrat večja in pri štirih mesecih sta štirikrat večja, in to razmerje nekako ostane potem za vse življenje.

Menjava velikosti posameznih delov želodca pri teletu se ravna po prehranjevanju. Dokler teleta mleko pije, se to izključno le v sirišniku prebavlja. Šele tedaj, ko tele začne uživati rastlinsko hrano, prične delovati trije predželodci (kapica, vamp in devetogub); med njimi je vamp največji.

Sirišnik je pravi prebavljali želodec, kajti le on ima žleze, ki izcejjajo želodčni sok, sposoben za prebavljanje, dočim predželodci nimajo nič žlez in zato ne prebavljajo.

V vsaki krmi so tri pglavitne skupine hranilnih snovi: 1.) dušičnine (beljakovine), 2.) ogljikovi vodani (škrob, sladkor, lesna vlaknina) in 3.) toščice.

Nad vse potrebno je, da je živinorejec prepričan, kako važno je delovanje sirišnika pri govedu in da tedaj ni vseeno, če je ali ni ta del telesa s trebušno slinasto žlezo vred dobro razvit in krepko delujoč.

Če se sirišnik in trebušna slinska žleza z močnim krmljenjem beljakovin pri teletu v prvih mesecih prisilita k močnemu izcejjevanju sokov, ki vsebujejo prebavljalne fermente, kakor pepsin, tripsin itd., potem lastnost, te soke izcejjati, obdrže vse življenje in živali usposobijo, da krmo

dobro porabijo. Take živali so ješče. Če se pa ta lastnost slabo razvije in razvitje sirišnika ter trebušne slinske žleze zaostane, potem živali nikdar niso sposobne, da bi beljakovinsto, t. j. močno krmo, dovolj porabile. Ker vedno ogljikovi vodani in lesna vlaknina v krmi prevladujejo, zato postane prebavljanje v črevih močnejše.

Pri pičlem napajanju z mlekom in s prezgodnjim pokladanjem suhe krme se povečajo predželodci in čreva, vsled česar postane vnanjost živali neprimerna; posledica temu sta velik trebuh in vdrht hrbet.

Narobe ima pa dolgotrajno krmljenje pravih množin mleka posledico, da se sirišnik dobro razvije in da je velikost predželodcev in čreva manjša; vsled česar dobi žival vitko in lepšo obliko ter pravilnejšo postavo.

Vrhu vsega se mora upoštevati dejstvo, da ima neposneto mleko v sebi veliko fosforovih soli, ki omogočujajo, da se okostje krepko razvije, dočim pičila množina mleka in suha krma teh soli nimajo dovolj, in zato ostanejo kosti tanke. Ni preveč rečeno, če se postavi pravilo: Dobro okostje pri govedu se doseže le z mlekom.

Na podlagi dejanskih izkušenj in opazovanj vemo, da zgodaj dozore le tiste živali, ki se v mladosti krepko krmijo, zlasti z mlekom. Dokazano je, da živali, ki imajo na sebi znake zgodnje zrelosti, bolje krmo porabljajo in so bolj ješče kakor druge in da zato z manjšo množino krme izhajajo in pri enaki krmi več dobička dajo. Vse to je pa v najtesnejši zvezi z razvitjem želodca sirišnika, kakor je spredaj povedano.

Četudi moramo povsod stremiti za vzrejo zgodaj dozorele govedu, vendar moramo biti pri tem stremljenju previdni v okrajih, kjer nedostaja močne in tečne krme, kajti v takih krajih je treba sporedno izboljševati vse kmetijstvo, živinorejce je pa treba s poukom navajati k boljši vzreji in jih polagoma napeljevati k vzreji zgodaj dozorele živine.

Zgodaj dozorela goved je le za umne živinorejce, toda vzreja zgodaj dozorele goveje živine mora biti končni cilj vsega našega prizadevanja v pospeševanju govedoreje.

Pravila za škropljenje trt proti paležu ali peronospori.

1.) Trte je proti paležu škropiti najmanj trikrat na leto, in sicer v času od meseca maja do srede meseca julija. Prvič je treba škropiti, ko je zrastle trtna mladika toliko, da je pol-metra dolga, najpozneje pa, ko opazimo prve sledove peronospore na trtnih listkih, ki stoje najbližje pri tleh. Drugič škropimo 10 do 12 dni za prvim in tretjič 14 do 16 dni za drugim škropljenjem, torej kmalu po cvetju.

2.) Za prvo škropljenje vzamemo en kilogram galice na 100 litrov vode, za drugo in tretje škropljenje pa poldrug kilogram. V mokrih letih je jemljemo za pol kilograma več.

Apna vzamemo živega (neugašenega) ravno toliko, ugašenega pa za polovico več kot galice, tedaj na vsak kilogram galice poldrug kilogram mastnega, ugašenega apna.

Apno ima namen, da odvzame galici kislino in da jo dela težje raztopno, da je dež prehitro ne spere. Ako vzamemo apna premalo, opali galica trto, ako ga vzamemo preveč, učinkuje galica slabeje in trto preveč obsenči. Zato se poslužimo pri napravi galice vedno preizkusnega papirja!

3.) Odtehtano galico se raztopi v eni polovici čiste, najboljše deževne ali potočne vode, v drugi polovici vode pa se razmeša apno. Nato se apnen belež precedi v večjo prazno posodo in med vednim mešanjem se vanj vlija raztopina galice.

Tako pripravljena škropilna zmes je dosti boljše, kakor če se vlija apno v galico. Škropilno zmes nato dobro premešamo in preizkusimo z belim (fenolftaleinovim) preizkusnim (reagenčnim) papirjem. Ako ta papir, v zmes pomočen, pordeči, je apna zadosti, drugače ga je treba še nekoliko dodati.

4.) Raztopljeno galico in apno hranimo, vsako zase, lahko poljubno dolgo, skupaj zlita in mešana pa moramo porabiti tekom 24 ur. Po preteku tega časa je zmes skoraj brez učinka. Ako pa dodamo koj za apnom v galicnoapneno zmes na vsakih 100 litrov še 10 dek sladkorja ali pa en liter (posnetega) mleka, se drži škropivo več tednov, ne da bi se pokvarilo.

Pred vsakim polnjenjem škropilnice premešajmo vse škropivo in ga mešajmo v škropilnici tudi med škropljenjem, da se svetlomodra usedlina v tekočini prehitro ne vleže na dno, kajti le ta usedlina je učinkujoči del škropiva.

5.) Namesto galice in apna (bordóška zmes) se vzame za škropljenje lahko tudi enako množino bakrene paste „Bosna“, ki učinkuje prav tako dobro in uspešno kot galica. Bakrena pasta „Bosna“ se razmeša v pripravljeno vodi in škropivo je narejeno. Apna ji ni treba pridejati, ker bi to le slabšalo njen učinek. Škropivo iz „Bosnapaste“ se ne pokvari, tudi če stoji več tednov, pa tudi ne zamaši razpršilnikov, ker je brez peska. Med škropljenjem je treba škropivo večkrat v brenti (s stresanjem) premešati.

6.) Škropi naj se le ob suhem vremenu. Do prihodnjega dežja se mora škropivo na trti posušiti. Le v sili, če ni drugače mogoče, škropimo lahko tudi ob mokrem vremenu. Kakor hitro pa nastane lepo vreme, je treba škropljenje ponoviti.

7.) Škropiti je treba trte prav na fino in z dobrimi razpršilniki, tako da škropivo ne kaplja z listov in ne odteka. Kolikor le mogoče je treba trtno listje poškopiti tudi po njega spodnjih straneh. Vsakokrat je treba tudi dobro poškopiti trtni zarod ali grozdje, in sicer tako močno, da od njega kaplja. Na nepoškopljenem grozdju provzroči palež lahko več škode kot na listju. Posebno važno je škropljenje grozdja potem, ko trta odcvete.

8.) Pred vsakim škropljenjem je treba trto povezati in omandati (podbrati). Delo ob mokrem vremenu je škodljivo.

Sploh je treba skrbeti za to, da ni v trtju gošče in da so tla snažna in brez plevela. Čim več gošče in vlage je med trtam, tem hujše se na njih razvijajo trtne bolezni.

B. Skalický,

višji vinarski nadzornik.

Državni gozdi.

Iz zapuščine Avstrije je dobila naša država lepe kose gozda. Pred vojsko je imela država na Kranjskem 28.895 ha, na Koroškem pa 5000 ha gozda, poleg tega seveda še večjo površino gozdov v drugih deželah. Če se izvede kedaj agrarna reforma, bo imela država lep prirastek iz veleposedniških gozdov. Gozdi bodo za našo državo velikanskega pomena, podlaga za rešitev naše valute, naše zlato. Ko začnemo z novim gospodarstvom, je potrebno, da pogosto poudarjamo važnost gozda za naše gospodarstvo. Res je, da večina gozdnih posestnikov čuti in pozna vrednost gozda, nismo pa sedaj še opazovali tega pri naših vladnih krogih, zato ne bo nikoli odveč, če se ljudstvu govori in piše o pomenu in oskrbovanju gozda in o vrednosti lesa. Gozd je bil in ostane še naša najboljša in najvarnejša hranilnica, ker prinaša najvišje obresti. Pred vojsko se je pri nas premalo pisalo in govorilo o gozdnem gospodarstvu, danes pa seveda ni časa za to. O tem imajo predvsem dolžnost pisati in govoriti gozdni strokovnjaki, gospodje, ki

vodijo državo in so postavili gozde za podlago vrednosti naše valute, naj pa gledajo, da bo les v gozdih tudi res dobra podlaga.

Pred pol letom je naša vlada prodala iz državnih gozdov na Gorenjskem okoli 60.000 kubičnih metrov lesa. Pri nekem razgovoru v Lescah so lesni strokovnjaki izračunali, da bo neka lesna družba zaslužila pri kupljenem lesu 30 milijonov kron. Stevilke povedo dosti jasno, kakšno je tako gospodarstvo. Pristaši SKS., ki do danes še nismo imeli priložnosti sodelovati pri državnem gospodarstvu, moramo tako igranje z javnim premoženjem najodločneje obsojati. Dolžnost nas kmetov je, ker bomo s slabim državnim gospodarstvom najbolj prizadeti, da natančno zasledujemo vladno gospodarstvo, posebno tam, kjer gre za milijone, kakor n. pr. pri kupčiji z lesom. Naša sveta dolžnost je, da na naših shodih temeljito razkrinkamo, kar ni v redu pri državnem gospodarstvu; drugih sredstev danes nimamo na razpolago. Prišel bo zopet čas prodaje lesa iz državnih gozdov, zato je potrebno, da pravočasno povemo, kako se je delalo. Temu naj veljajo te vrstice. Država ima svoje gozdarje, svoje uradništvo in svoje žage in s tem naj računajo gospodje pri vladi. Država naj podpira s svojim premoženjem vse sloje ljudstva, ne pa samo milijonarjev. Kje je najboljša priložnost, da se vpelje lesna industrija? Ljudstvo potrebuje dela in kruha. Gospodje, ki oskrbujete državne gozde, začnite z dobrim zgledom!

Kmet.

Hlevski gnoj.

V življenju žival neprenehoma porablja in nadomešča hranilne snovi, t. j. v njenem telesu se vrši neprestano presnavljanje snovi. V prebavilih se prireja zaužita hrana za izpreminjanje v kri, kar je pa neužitnega in neraztopnega, pa odide skozi čreva iz živali kot blato, in sicer pomešano z raznimi sokovi in z žolčem. Poleg blata grede od živali scalnica, skozi pljuča razni plini in skozi kožo vodena para in druge snovi.

Vse, kar živalsko telo da od sebe, ni drugega kakor presnovljena zaužita hrana.

Blato in scalnica sta poglavitna dela hlevskega gnoja. Njegova gnojilna moč se ravna po krmi; kolikor boljša krma, tem boljši je gnoj in narobe.

Kmetovalec, ki dobro krmi, ne prehranjuje le dobro svoje živine, ampak prideluje tudi dober gnoj in tako koristi svoji kmetiji v dveh smereh.

V blatu se nahajajo zlasti težko prebavni ogljikovi vodani, razna rastlinska barvila, neraztopne beljakovine, kremikova in fosforova kislina v zvezi z železnim oksidom, z apnom in z magnezijo. Fosforovokisle soli dajo živalskemu blatu njegovo veliko vrednost.

V scalnici se zlasti nahajajo raztopljene rudninske snovi, kakor kalij, natron, klorek, magnezija, žveplova kislina, nekaj fosforove kisline in apna in poleg teh novonastale organske snovi, ki imajo veliko važnega dušika v sebi.

Potemtakem se zemlja ne more popolnoma pognojiti ne z blatom in ne s scalnico, ampak le z obema. Ravno v scalnici se nahajajo hitro delujoče gnojilne snovi. Primerna stelja je seveda zelo važna, ker se pomeša z blatom in s scalnico.

Stelja daje živalim suho, gorko in mehko ležišče, pomaga v hlevu vzdrževati snago, vsrkava po možnosti vodene in plinaste živalske iztrebke in porazdeljuje enakomerno blato, ki ga skupaj drži. Stelja preprečuje prehitro razkrajanje gnoja, ga potem boljša in vrhutega gnoj množi.

Goveji gnoj ni najmočnejši, pač pa najbolj splošen in trpežen. Ta gnoj je zelo voder, ni posebno dušičnat, se počasi razkraja in zato ne deluje tako hitro kakor konjski. Goveji gnoj je poraben na vsakih tleh in skoraj za vse rastline.

Konjski gnoj je bolj suh, je vroč in se hitro razkraja. Dušik iz njega kaj lahko izpuhti.

O prasičjem gnoju pravimo, da je mrzel. Ta gnoj je najslabši, ker je zelo voden in ima v sebi malo hranilnih snovi. Pač pa ima prasičji gnoj v sebi razmeroma veliko fosforove kisline in nikakor ni napačen, če se prasiči dobro krmijo.

Ovčji gnoj je najbolj suh in najbolj dušičnat, torej zelo redilen, je vroč in hitro učinkuje, je primeren za težka tla, vendar le kratek čas učinkuje.

Gnoj perutnine, ki se hrani z zrnjem, je zelo močan in vroč in je posebno prikladen za gnojenje vrtov.

Približno se izračuni množina gnoja, ki ga da ena žival na leto, če se vzame dvakratna teža vse klaje in stelje, ki jo žival dobi.

Kukavica, najkoristnejša ptica naših gozdov.

O kukavici je pri nas povsod veliko napačnih domnevanj in vraz, kar vse prilija odtod, ker je kukavica silno boječa ptica, ki jo je težko zasledovati in zato ljudje prav malo ali nič ne poznajo njenega življenja. Ona je ptica selivka, ki pride k nam nazaj iz vročih krajev nekako sredi meseca aprila ter se v jeseni prav kmalu vrne. Samica in zlasti mladiči so po prsih nekoliko rujavoprogasti, torej glede barve in velikosti podobni malo postolki, zato se je izcimilo domnevanje, da se postolke izpremene v kukavice.

Samica leže jajca od meseca maja do meseca julija in včasih celo v avgustu. Navadno izleže 10 do 12 jajc, a izleže jih tudi do 20 in več. Ker more na teden izleči le eno jajce, zato sama ni v stanu svoje zalege valiti, zaradi česar posamezna jajca podtakne v gnezda drugih ptičev. Kukavicina jajca so z ozirom na njeno velikost zelo majhna in so prilično iste velikosti, oblike in barve kakor jajca tistih ptičev, v katerih gnezda jih podtika. Najrajše odloži kukavica svoja jajca v gnezda palčka, taščice, penice in pastaričice. V vsako gnezdo odloži le po eno jajce, in če ne more v gnezdo, ga pa znese na tleh ter ga s kljunom prenese v gnezdo. Navadno izbira kukavica v vsakem kraju le gnezda ene vrste ptičev, kar prihaja odtod, ker podtika ponavadi svoja jajca v gnezda tistih ptičev, v katerih je bila sama rojena.

Mladič, ki se živi zgolj od živalske hrane, t. j. od ličink, gosenic, hroščev itd., je silno požrešen, se hitro razvija in raste ter pahne končno iz gnezda majhne prave otroke svojih rediteljev; zato je kukavica v toliko škodljiva, ker uniči nekaj koristnega ptičjega zaroda.

Odraščeni mladiči in dorasle kukavice pa požro neizmerne množine škodljivih gosenic, zlasti kosmatih, ki se jih noben drug ptič ne loti. Iz tega vzroka korist kukavic visoko nadkriljuje njeno škodljivost in je tedaj kukavica ena izmed najkoristnejših ptic naših gozdov.

Vzrejanje pur.

Za pravilo imej glede vsakovrstne perutnine, da ne pokladaš piščetom prvi dan ničesar. Privoščji jim samo dovolj toplote. Sele po preteku prvih 24 do 36 ur začni s polaganjem piče.

Mlade purice, ki so prav čedne in krepke živalice, dobe torej šele drugi dan prvo hrano, ki naj obstoji iz dobro zdobljenih trdokuhanih jajc. Vmes namešaj četrti ali peti dan kuhane kaše in drobno razrezanega rmana, ki raste okrog vsake hiše med travo. To hrano dobivajo najmanj 30 dni. Čim več primešaš rmana, tem rajše jedo. Pri tem si pa dobro zapomni, da je toplota za purice življenska potreba. Zato ostanejo v zaprtem prostoru na toplem najmanj 18 dni. Sele po preteku tega časa jih smeš, pa le polagoma, spuščati na prosto, kadar je solčno vreme. Prve dni le za pol ure, potem pa vedno dalje časa. Pusti pa jim priložnost, da se vsekdar lahko vrnejo na toplo. V tem času se jim menja hrana. Najbolje menja je, da dobivajo kuhano kašo ali riž slabejše vrste, ki ga zopet mešaš z zelenim rmanom. Piča naj ne bo premehka. Tuintam dodaj zdrobljeno koruzo. Ta hrana ni draga, purice se pa ob njej prav dobro počutijo. Varovati pa jih moraš vsake mokrote. Zato jim daj piti v posodi, v katero ne morejo stopiti ali ki jo niso v stanu pievreči, kar bi napravilo mlako! **V roso in na dež ne smejo nikdar!** Tudi pred koprivami jih varuj! Glede teh sicer nimam svoje izkušnje, ker te zelenjave ne smatram pri hiši za okras in je torej sploh ni v bližini,

vendar trdijo, da se purice v koprivah opečejo in da takoj pocepajo. Nadalje jim pa dovoli obilen izlet na prosto, kjer raste trava.

Nekako s tremi meseci dobijo po vratu in po glavi začetek bradavic, in od tedaj naprej so izvun vsake nevarnosti. Postale so utrjene in jim malo mraza in vlažnosti ne škoduje več toliko. Če pa vkljub temu opaziš, da jih zebe v noge ali jih vsled mokrega perja pretresa mraz, jih zavij v tople cunje, da se posuše, in dobro bo.

J. Lukman.

Pravila za zatiranje trtne plesnobe ali oidija.

1.) Za zatiranje trtne plesnobe imamo troje sredstev, in sicer: žveplo, salojidin in kalijev hipermanganat.

2.) Žveplo, čisto in jako fino zmleto, učinkuje najbolje, ampak samo ob gorkem in solčnem vremenu. Salojidin učinkuje tudi ob hladnem in oblačnem vremenu in omogočuje sočasno zatiranje oidija in plesnobe. Kalijev hipermanganat učinkuje le hipno, zato se rabi le kot zdravilno sredstvo pri že nastali bolezni.

3.) Trto žveplamo redno trikrat, pozneje po potrebi. Prvič žveplamo pred ali med cvetjem, drugič koj po cvetju, tretjič tri tedne kesneje. Ako se vkljub temu plesnoba še prikaže, ponovimo žveplanje koj, ko plesnobo zapazimo.

Žveplati moramo vselej ob vročem, solčnem, brezvetrnem vremenu. Najbolje je, da žveplamo šele za škropljenjem in ne pred njim. Žveplo v galico mešati ni priporočljivo. Z žveplom smemo trto, zlasti pa grozdje, le fino poprašiti.

Kot prah drži žveplo na trti, zlasti na njenih mastnih, grozdih jagodah, bolje kot sredstva, ki jih uporabljamo raztopljena (salojidin, hipermanganat) kot tekočine, zato učinkuje v gorkih letih žveplo najsigurneje.

4.) Salojidin mešamo z galico, s katero potem trto, zlasti grozdje, dobro poškopimo, tako da od njega kar kaplja. Salojidin smemo pridedjati galici šele z a p n o m, ko pokaže preizkusni, fenoltaleinov papir s tem, da močno pordeči, da galica ni več kislja. Na 100 litrov galicnoapnene škropilne zmesi vzamemo pri prvem škropljenju po pol kilograma, pri drugem in tretjem pa po en kilogram salojidina. Salojidin stresemo v kak košek, ter ga toliko časa pomakamo v škropivo, da se raztopi. Nato vso raztopino dobro premešamo in gremo škropit.

Če škropimo namesto z galico z bakreno pasto „Bosno“, potem jej moramo poprej pridedjati na 100 litrov po pol kilograma apna. Sele potem raztopimo v njej salojidin in gremo škropit.

5.) S kalijevim hipermanganatom škropimo šele tedaj, ko zapazimo, da se tupatam prikaže na grozdju plesnoba, torej šele po cvetju, meseca julija ali avgusta.

V petih litrih vode raztopimo dve do tri deke hipermanganata, v drugih petih litrih pa 20 do 30 dek ugašenega apna. Obe raztopini zlijemo nato skupaj in vse dobro premešamo. Z zmesjo poškopimo grozdje tako močno, kakor da bi ga hoteli oprati. Ker učinkuje hipermanganat le kratek čas, ne pripravljajmo te škropilne zmesi preveč na enkrat, temveč le toliko, kolikor je sproti lahko porabimo. Po preteku enega tedna škropljenje ponovimo.

6.) Skrbimo za to, da je trta vselej dobro povezana, omandana (podbrana) in prikrajšana ter da je zemlja brez pleva in okopana. Plevel, goščava in vlaga pospešujejo trtne bolezni, prav tako kakor delo v mokrem. Dokler sta trta in zemlja mokri, vsako delo trtju škoduje.

7.) Poleg poletnega zatiranja trtne plesnobe se poprimimo tudi zatiranja plesnobe s pomočjo žveplovoapnene brozge v spomladnem času! Porežnji, predno trta odžene, pomažimo vso trto z zmesjo enega dela žveplovoapnene brozge z dvema deloma vode s pomočjo čopiča! Žveplovoapneno brozgo si pripravimo lahko sami, ako eno uro kuhamo v 10 litrih vode dva kilograma zmletega žvepla, en kilogram živega, poprej ugašenega apna ter medtem vedno dolivamo brozgi gorke vode. Ko skuhamo brozgo zmešamo z dvema deloma vode, gremo mazat. Spravljati se mora brozga v zaprti steklenici.

B. Skalický,

višji vinarski nadzornik,

tudi pride od „zaupnikov“, ker je napad na tukajšnjega župana brez vsake podlage in gorostasna laž.

Pokrajinske vesti.

(„Primate tatu!“) Na knjižico s tem naslovom, ki jo širi klerikalna stranka kot nekaj zmagoslavnega triumfa, bomo odgovorili v posebni brošuri pod imenom „Kdo je kriv?“ V naši knjižici bo dokazano, da je politika klerikalne stranke bila in je zgrešena ter da vsled nje izgubljajo duhovni ves ugled in vse spoštovanje. Mi kot politiki se tega ne veselimo, ker se zavedamo, kakšno dolžnost ima stranka kot voditeljica svoje narodne skupine. Hoteli smo duhovnu pomagati zopet do ugleda, ki ga je izgubil vsled splošne pokvarjenosti, provzročene po vojni. Duhovni (politiki) so nas pa zavrgli ali prezrli. Opozarjamo naše somišljenike in krajevne odbore že sedaj, da ob priliki pridno sežejo po tej naši knjižici ter jo razširijo med ljudstvo. Mi hočemo vsepovsod dokazati, da je ni moči in zlobe, katere bi se ustrašili. Kakor pišejo njih listi, nam je knjižica „Primate tatu“ „kar sapo zaprla“. Naše delo je čisto in pošteno. Borba proti nam pa je le zloba, zavijanje ali slepenje. Ker se mi tega v polni meri zavedamo, zato bomo vedno neustrašni in neizprosni v boju za Staro pravdo ter za gospodarsko in politično svobodo kmeta.

(Halo, kdo tam?) Pod tem naslovom je nedavno nahirnil „Slov. narod“ knete z oderuhi, ker zahtevajo za liter mleka šest kron. Z ozirom na ta napad nam poroča somišljenik iz ljubljanske okolice, da ga je lani naprosil mestni odjemalec mleka, naj mu priskrbi dobro kravo za nakup. Ko je kmet tako iztaknil in prišel meščanu javiti ceno, ga je ta plašno pogledal in odgovoril: „Sem si premislil. Potem bi me stal liter mleka 30 kron!“ Kmet: „Sedaj vidite, kako je kmet neumno dober, ker dela brez računov!“

(Zahteve železničarjev) so tako visoke, da bi enkratno zvišanje obremenilo državo s 160 milijoni kron.

(Vojna cenzura odpravljena.) Ker se dne 5. t. m. konča demobilizacija naše vojske, se odpravi s tem dnem tudi vojna cenzura (pregledovanje pisem).

(Plačilo hujškačem.) Kakor smo svoječasno poročali, so meseca prosinca v Ajdovcu pri Žužemberku od župnika Zusta nahujškani ljudje razbili shod naše stranke. Na zborovalce je letelo kamenje iz zvonika ter je bila neka ženska nevarno zadeta v glavo. Sodišče je imelo usmiljenje z zapeljanimi duševnimi reveži ter jih je milo sodilo. Obsojenih je bilo pet razgrajčev v globo od 40 do 50 kron in v povračilo stroškov. Glavni krivec, župnik Zust, se je seveda zmazal. Nasprotni časopisi pa bodo seveda še naprej trobili, da so nasilneži in pobijalci le v vrstah SKS.

(Boljševiki) so se pojavili ponekod po Dolenjskem, posebno okrog Črnomlju in Mokronoga. Glavni porok je neki mož v Semiču, ki je zasedjal zmedo med lahkoverneže, češ potreba je tretje kmetske stranke. Njegovi „jogri“ so nedavno popolnoma izropali v Škocijanu Pungertičevo trgovino. Odnesli so blaga za 170.000 K.

(Velikanski požar) je izbruhnil dne 2. maja popoldne na Dolenji Brezovici pri St. Jerneju. Upepelil je trem največjim kmetom popolnoma vse, dvema kmetoma pa gospodarska poslopja. Oteti ni mogel razen nekaj obleke in govedu nobeden ničesar niti živeža, niti poljskega orodja. Poleg vsega drugega so prišli tudi ob vino in dva posestnika še ob svinje, ker so zgorele. Škoda je velikanska; ceri se nad pol milijona kron, a bo gotovo večja. Zavarovalnina znaša komaj nekaj tisoč kron. Zažgali so menda otroci. Omeniti je treba požrtvovalnost gasilcev, in sicer šentjernejskih, vrhpoljskih, orehovških, grmoveljskih in še nekaterih drugih, ki so ne glede na lastno nevarnost in zdravje omogočili, da se je ogenj omejil na že goreča poslopja. Med prvimi, ki zaslужijo vso pohvalo, ker so delali neprestano sta brata Hosta iz Sel ter šentjernejska dekleta Klemenčičeva, Strajnarjeva, Hudoklinova, Homanova in Jordanova. Prav tako so se v človekoljubju izkazali tudi samostanski bratje pleterski.

(Sv. križ pri Kostanjevici.) Tu smo nad vse srečni in počesčeni, ker se za nas(?) tako zelo briga fantek Franc Glinšek, ki sedaj še raste v St. Vidu nad Ljubljano. Zdihuje in joka zaradi

neuspehov (političnih?) Komljanca, Vilharja in Faturja, ki niso mogli očistiti „gneздо zalege“. Mraševece hoče dobiti za pevce in pravi, da je vseeno, četudi ne bodo peli, da bodo le lepo zraven stali (kje?), pa bo dobro. Še vedno upa na kake odločne ukrepe. Dalje hujška na župana in svetuje svojemu botru, naj župana le dobro jaha, dvema prijateljema Pepetu in Labinu čestita „s figo v žepu“ in jima drugje pravi „barabi“. Toliko v vednost tistim, ki razmere poznate, da boste vedeli, kakšen je ta fantek.

(V Starem trgu pri Črnomlju) je priredil dne 11. m. m. neki Panjan prav smešno zabaven shod v imenu neke skrivne stranke, ki se je rodila v par zmedenih glavah okrog Semiča. To hočejo biti nekaki komunisti med kmeti. Panjana je predstavil radovednežem v pobožnem uvodu pristaš SLS., neki Frice, zato pristaši SLS. niti razumeli niso, ko je Panjan napadal njihovo stranko. Ko pa se je lotil tudi naše SKS., so mu naši ljudje hrupno ugovarjali, a neuki klerikalci so se zavzeli zanj. Končno so vendar tudi oni razumeli pomoto, nakar se je vse smejalo novodobnemu Pavlihi, dočim je pobožni Frice pobegnil. Vsa Poljanska dolina je v taboru naše edino prave SKS.

(Iz Šmarjete ob Pesnici) nam poročajo samostojni kmetje, da je tam nedavno sklical prof. Voglar v imenu „Jugoslovanske demokratske, (t. j. meščanske) stranke“ zaupni sestanek, na katerega je vabil kmete glede pogovora o kmetijskih težavah. Profesor je tam zatrjeval, da se SKS. in JDS. popolnoma strinjata in da si naša SKS. p o m a g a i z f o n d a n j i h o v e s t r a n k e. To je ostudna laž! Da bi poslušalce še bolj zmedel in zase pridobil, nazival je našo stranko kakor pomotoma „Samostojno demokratsko stranko“. Da bi nam dokazal, da kmetje nismo možni za vodstvo, temuč ostanemo odvisni od gosposkih stanov, zasmehoval je profesor kmeta — ministra Roškarja kot nezmožnega. Takih zahrbtnih spletkarij naša stranka ne bo mirno prenašala. G. Voglarja pozivljemo, naj pride z dokazi, oziroma s pojasnili.

(Od Sv. Andraža v Slovenskih goricah) nam piše Rudolf Rola, da je dopisnik v „Slovenskem gospodarju“, ki napada njega in gostilno, naveden lažnivec. Rola ni gostilničar, temuč ima gostilno njegova mati. Nikoli ni zabavljaj na domača duhovnika, še manj pa na cerkev, ker zna ločiti osebe in stvar od politike, pač pa je pridobil že dosti naročnikov za edini kmetski časopis, za „Kmetijski list“. Vsi naročniki so z listom prav zadovoljni. To stanovsko dolžnost bo tudi nadaljeval, najsi bo komu vseč ali ne!

(Od Sv. Križa na Murškem polju) nam piše somišljenik, da se ondotni župnik mnogo bavi z našo SKS. na prižnici ter da seje sovražstvo med župljani. Toda uspeh je ravno nasproten. Ljudje so opozorjeni na našo stranko ter so se je začeli še bolj oklepiti. Tako ima naša čila stranka povsod brezplačne priporočnike. Ako bo vsled političnih hujškarij s prižnice trpela vera, ni to naša stvar.

(Od Marije Snežne na Velki pri Cmureku) nam prihajajo pritožbe glede nerednega pošiljanja, oziroma prejemanja „Kmetijskega lista“, k čemur omenimo sledeče: V našem upravnistvu je v tem oziru vse v točnem redu ter je vsak sum na neredno pošiljanje popolnoma neupravičen. Svetujemo vsem našim ondotnim pristašem in naročnikom, naj pogledajo na poštni urad in nekega prijatelja tamošnje pošte. Ne mislite, da imate še „Südmarko“, ki bi vas ščitila. Lahko pride železna jugoslovanska metla pometat po vašem poštnem uradu.

(Trst propada.) odkar je pod Italijo. Leta 1913. je prispelo v Trst po železnici blaga za skoraj 15 milijonov stotov, a lani le za štiri milijone. Izvozilo se je iz Trsta leta 1913. blaga za 12 milijonov stotov, leta 1919. pa le za devet milijonov stotov.

Politične vesti.

(Novo vlado iz vseh strank) bo sestavil skoraj gotovo naš doseđanji poslanik v Parizu doktor Vesnić, ker je dobil tozadevni nalog.

(O Jadranskem vprašanju) se ni sklepalo na zadnji seji v San Remu, temuč se je ugodilo želji naše mirovne delegacije, da razpravljata o tem

vprašanju najprvo naš minister zunanjih zadev dr. Trumbić in italijanski zunanji minister. V ta namen se oba ministra kmalu sestaneta v Gorinji Italiji.

(Komunisti ne bodo vladali v Zagrebu.) Vlada je razen izvolitve župana Deliča razveljavila tudi mandate vseh 20 komunističnih občinskih svetnikov. Na njihova mesta so že stopili namestniki. Kratka je torej bila slava komunistov!

(Novo poslopje za naš parlament v Beogradu) se začne graditi še letos. V ta namen je dovolil ministrski svet kredit treh milijonov kron.

(Madžari hočejo napasti našo državo.) ker zbirajo že nekaj časa svojo vojsko na naši meji. V Kapošvaru že posluje njih generalni štab. Okrog Subotice preiskujejo naša oblastva madžarske hiše, v katerih dobe puške, streljivo in celo strojnice.

(Srbski kmetje proti komunistom.) Prvega maja je prišlo v Beograd nad 1000 kmetov iz okolice, da uženo komuniste, ki so za ta dan grozili.

(Volitve v češkoslovaški parlament) so imele sledeči izid: 74 socialnih demokratov, 33 poslancev ljudske stranke, 28 agrarcev, 24 narodnih socialistov, 19 narodnih demokratov, 72 Nemcev, 10 Madžarov, 9 Rusinov in nekaj Poljakov.

(Vojna odškodnina Nemčije.) Vrhovni svet je naložil Nemčiji vojno odškodnino v znesku 90 milijard zlatih mark, ki se mora plačati v 30 letih, in sicer po tri milijarde na leto.

(Srečna republika Avstrija!) Našim komunistom je ta republika vzor sreče. Graška „Tagespost“ pa piše, da je najdražja zabava biti avstrijski republikanec. Letošnji državni proračun avstrijski izkazuje letnega davka za vsako dušo (moški, ženske in otroci) po 1500 kron. Ako šteje rodbina šest članov, bo plačevala davka na leto 9000 kron ali mesečno 750 kron.

(Turki ostanejo v Carigradu.) ker je tako razsodil vrhovni svet v San Remu. Neturškim narodom je zagotovljeno posebno varstvo.

(Ameriški delavci proti komunizmu.) Vodja ameriških delavcev Gompers je izjavil, da se morajo delavske organizacije vsega sveta združiti proti komunizmu, ki ga je smatrati za največjega sovražnika delavstva.

Hmeljarjem v premišljevanje.

Popolnoma nepotrebno je, opozarjati naše hmeljarje, naj obnavljajo in razširjajo svoje hmeljnike. Vsaka agitacija je odveč, zakaj visoka cena, ki jo je hmelj danes dosegel, vpliva na hmeljarje dovolj vzpodbujajoče, da ne rečem — zapeljivo. Zategadelj so hmeljarji potrebni samo tega nasveta, da se preveč ne prenegljo in da ravnajo pri pomnožitvi hmeljskih nasadov premišljeno.

Hmeljarjem je prinesel vojni čas več bridkosti, nego drugim kmetovalcem. Kdo bi jim torej ne privoščil zadovoljivih cen? Toda stalnost teh visokih cen nam, žal, nikakor ni zagotovljena.

Edina zanesljiva opora dobre hmeljeve cene je naša žalostna valuta, ki se še najbrž ne bo tako hitro dvignila. Omeniti je namreč, da se porabi le neznamen drobec naše produkcije v državi sami, dočim se mora vse drugo izvažati. In prava naša sreča je, da je našel naš hmelj direktno pot v antantne države z zdravo valuto. Nikakor pa ne vemo, kaj se godi v hmeljskih okoliših ondotnih držav. Če bi se tamkaj z isto vnmemo zasejal hmelj, kakor pri nas, bi bil to slab izgled za bodočnost in to tem bolj, ker vse države zabranjujejo in omejujejo alkoholne pijače.

Igrati preroka je jako nehvaležna vloga in iz poprejšnjih časov nam je znano, da velja to posebno glede hmeljskih cen. Zato ne prorokujemo! Prav lahko je pač mogoče, da dobijo hmeljarji vsaj v prihodnjih letih prav lepe vsote za svoj pridelek. Toda vsak trezno misleči gospodar mi bo moral pritrditi, da je treba ob sedanjih negotovih razmerah podvojene previdnosti in da ne bo kazalo posvečati se izključno le hmeljarstvu.

Proti temu govore tudi drugi razlogi. Povojni čas nas je sicer postavil pred docela predrugačeni položaj, a računati bomo morali vedno še z izkustvi, pridobljenimi v mirnem času. In kaj je glavna izkušnja hmeljarstva v splošnem gospodarskem oziru? Oni, ki so se pečali s hmeljem v prevelikem obsegu in so vsled tega za-

nemarjali svojo ostalo kmetijo, so postali premožni le v posameznih slučajih, če jim je bila sreča namreč posebno mila, dočim so oni posestniki, ki so gojili hmelj v pravem razmerju z drugimi kmetijskimi panogami, dosegli malodane povsod blagostanje.

Ta izkušnja je v popolnem skladu z onim načelom, ki je v naših slovenskih razmerah povsod obveljal in ki so ga kmetijski veščaki vedno zastopali: kmet naj v prvi vrsti izkuša pridelati sam, kar rabi na živilih za sebe, šele odvišno zemljo naj porabi za oni pridelek, ki v dotičnem kraju največ obeta, ki bodi namenjen prodaji. Pred vojno se pridelovanje žita in krompirja pri nas nikakor ni izplačalo in vendar je obveljalo gori navedeno načelo. Toda danes je tudi živilom cena visoka in še stalno narašča; zato močno dvomim, da bo krenil na pravo pot oni hmeljar, ki misli živila kupovati — mogoče celo iz tretje ali četrte roke.

Zadostno pridelovanje živil za lastno uporabo pa ni edina skrb našega hmeljarja. Premagati bo moral tudi več ovir tehničnega značaja.

(Konec prihodnjic.)

Gospodarstvo in gospodinjstvo.

(Zamenjajte bankovce po 50 in 20 kron,) ker ostanejo v veljavi le še do 15. t. m. Bankovci

po 10 kron in papirnati drobiž po dve kroni in eno krono pa ostanejo še nadalje v prometu. Pazite, da ne zamudite roka!

(Cena mleku.) Odsek za prehrano je izjavil, da je cena petih kron za liter mleka dopustna.

(Davek na vojne dobičke) se bo moral plačati v treh obrokih, in sicer prva polovica v 30 dneh po dostavitvi plačilnega naloga, prva nadaljnja četrtina po dveh mesecih in zadnja četrtina po nadaljnjih dveh mesecih.

(Nežigosani bankovci.) Finančno ministrstvo je odredilo, da se morajo vrniti lastnikom vsi nežigosani bankovci, da jih lahko porabijo izvun meja naše države.

(Tobak se zopet podraži) najpozneje v enem mesecu za nadaljnjih 50 odstotkov.

(150 vagonov jajc) je dovolila izvoziti vlada iz naše države, a izvoznice so dobili kavarnarji, knjigotrožci in tuje banke. Ali ne diši to precej po korupciji?

(Škodljivi mrčes in ptice.) Znano je, da razne vrste škodljivega mrčesa napadajo naše drevje in koristne rastline. Da pa imajo posamezno drevje in posamezne rastline toliko sovražnikov, človek skoraj ne bi mogel verjeti. Iglasto drevje ima 285 vrst, češplja 237 vrst, zelje 49 vrst, vinska trta 33 vrst. Največ sovražnikov ima hrast, in sicer 537 vrst. Požrešnost mrčesa in posebno njegovih gosenic je velikanska. Gosenica sviloprejk n. pr.

požre 86.000krat toliko listja kot tehta sama takrat, ko se izleže. Zato pa so razne ptice, ki tak mrčes uničujejo, naše največje prijateljice, in le žal, da take ptice vedno bolj izginjajo in izumirajo zaradi vedno bolj naraščajočega števila ljudi, zaradi regulacij rek, zaradi nadomestovanja živih mej z žičnatimi ograjami, zaradi potunjanja vrtov po mestih, zaradi železnic, raznih viharjev, hudih zim in v veliki meri tudi zaradi neutemeljenega preganjanja in lovenja. V zadnjih 500 letih je izumrlo 140 različnih ptičjih vrst, 47 vrst je danes na tem, da izumirajo, 51 vrst pa se temu zelo bliža. Vsekako se bomo morali začeti brigati za to, da bomo varstvo koristnih ptic bolj razširili. — Kaj zmore mrčes, če ni dovolj ptic, ki bi ga pokončevale, in če se tudi človek sam ne pobriga za pokončevanje mrčesa, sem videl večkrat v Istri v tamkajšnjih borovih nasadih (pogozdovanje Krasa). Ker se med vojno nihče ni brigal za te nasade, se je tam mrčes tako zaredil, da so ti nasadi na spomlad leta 1918. izgledali, kakor bi jih v resnici na debelo pokril sneg. Vse sam zapredek pri zapredu. Zelenih igel na tem drevju skoraj ni bilo več, vse je bilo rujavo in se je sušilo. Najbrže bodo ti s tolikim trudom in s tolikimi denarnimi žrtvami napravljene nasadi sploh popolnoma uničeni in pokazale se bodo mesto že lepих gozdičev zopet — kraške goličave. Bati pa se je, da bi se ta mrčes zanesel tudi k nam.

Mali oglasi.

Proda se 100 stoječih hrastov.

Kje? pove upravništvo „Kmetijskega lista“.

Kovač se išče

za vsa pri kmetijstvu potrebna dela. Kje? pove upravništvo „Kmetijskega lista“.

Kmetje!

Ako imate kaj na prodaj, ako bočete kaj kupiti, ali česa iščete, priobčujte v našem listu. Velikost pričujočega poziva stane za „Male oglase“ 24 K, polovica tega prostora 12 K. Najmanjši oglas 8 K. Denar pošiljajte vedno naprej!

LES. Kupim hrastove, bukove in smrekove hlode za žago. Ponudbe s ceno na naslov: IVAN ŠIŠKA, tovarna parket in parna žaga v Ljubljani, Metelkova ulica št. 4.

Čevlji

domačega izdelka

od preprostih do najfinjših

se dobe po najnižjih dnevnik cenah pri **Antonu Mrkunu v Ljubljani,** Kolodvorska ulica št. 41.

Štampilje.

Anton Černe

graver in izdelovatelj štampilj iz kavčuka

Ljubljana, Dvorni trg št. 1.

Vpoštevajte oglase (insetate) v „Kmetijskem listu“!

Brinjevo olje in brinjev cvet

kupim v vsaki množini.

Prodajam vse vrste žganja, pristno staro vino, vse špacerijsko in kolonialno blago po najnižjih cenah. **Trgovina M. Rant v Kranju.**

Proti: sladkorni boleznim, boleznim jeter in ledvic, oteklini želodca in čreves, kroničnemu katarju želodca in čreves, žolčnemu kamnu, hemoroidom in boleznim mehurja, putiki in debelosti

je najboljšo sredstvo naravna zdravilna mineralna voda „Rogaška Slatina“.

Rogaška Slatina

največje in najmodernejše zdravilišče v Jugoslaviji. — Hidroterapija, elektroterapija, inhalatorij, gimnastika za zdravljenje, kopeli z ogljikovo kislino, solne, smrečne, parne, zračne, solne kopeli z vročim zrakovom. — Vojaška godba (42 mož, med njimi absolvirani konservatoristi). — Za vaskovrstne zabave je poskrbljeno tako, kakor v največjih svetovnih zdraviliščih. (Umetniški koncerti, tombole, plesni venčki, gledališke predstave, kino, izleti itd.)

Sezija od 1. maja do 15. oktobra. Ravnateljstvo.

SVETLA

elektrotehnika — tehnika

baterije, žarnice, namizne, stropne, stenske in karbidne svetiljke vseh velikosti po najnižjih dnevnik cenah:

J. Pogačar v Ljubljani na Mestnem trgu št. 25.

„EKONOM“

razpečevalnica gospodarskih in gozdarskih pridelkov in potrebščin, d. d., vabi na podpis delnic. Za enkrat se jih izda 10.000 komadov po K 200.—, torej za 2 milijona. Vsakdo jamči le z delnico in nič več. Vsak delničar ima en glas. Sredi maja se vrši ustanovni občni zbor, na katerem bodo delničarji kot sogospodarji družbe izvolili vodstvo vsega podjetja. Naj ne bo zavedne slovenske hiše, v kateri bi ne bilo delnice podjetja našega kmeta, delniške družbe „EKONOMA“.

Pojasnila in položnice za vplačilo daje

pripravljalni odbor „EKONOMA“
v Ljubljani, Sodna ulica št. 3.